

Sisekaitseakadeemia
Justiitskolledž

Harri Lind

KK040

KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE
KORRALDUS VANGLAS

Lõputöö

Juhendaja:
Janar Loorits

Tallinn 2007

SISUKORD

ANNOTATSIOON	4
JOONISTE LOETELU	6
SISSEJUHATUS	7
1. KINNIPÉETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE ÕIGUSLIK REGULATSIOON.....	10
1.1. Vangistusseadus.....	10
1.1.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned.....	10
1.1.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised	11
1.1.3. Kinnipeetava pikaajalised kokkusaamised	12
1.1.4. Lühiajaline väljasõit.....	13
1.1.5. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana.....	14
1.2. Vangla Sisekorraeskiri	15
1.2.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned.....	15
1.2.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised	16
1.2.3. Kinnipeetava pikaajalised kokkusaamised	16
1.2.4. Lühiajaline väljasõit.....	17
1.2.5. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana.....	17
1.3 Vangla kodukord.....	18
1.3.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned.....	18
1.3.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised	19
1.3.3. Kinnipeetava pikaajalised kokkusaamised	20
1.3.4. Lühiajaline väljasõit.....	20
1.3.5. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana.....	21
2. KINNIPÉETAVATE VANGLAVÄLINE SUHTLEMINE ÕIGUSPRAKTIKAS: ..	22
VASTAVUS VANGISTUST REGULEERIVATELE ÕIGUSAKTIDELE JA PROBLEEMID	22

2.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned.....	22
2.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised	24
2.3. Kinnipeetavate pikaajalised kokkusaamised	25
2.3. Kinnipeetavate lühiajaline väljasõit.....	26
2.4. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana.....	27
3. KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE UURIMISMEETOD JA VALIMIKIRJELDUS.....	29
3.1. Uurimuse teostamine	29
4. KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE KÜSITLUSE ANALÜÜS	31
4.1. Uuringus osalenute analüüs vanuse, hariduse ja karistatuse järgi	31
4.2. Kinnipeetavate kirjavahetuse küsitluse analüüs	33
4.3. Kinnipeetavate telefonikasutuse küsitluse analüüs.....	34
4.4. Küsitlusanalüüs kinnipeetavate pikaajalistest kokkusaamistest	36
4.5. Küsitlusanalüüs kinnipeetavate lühiajalistest väljasõitudest	37
KOKKUVÕTE	39
PE3IOME.....	42
KASUTATUD ALLIKAD	44
Lisa 1. Kinnipeetavate ankeetküsimustik	45

ANNOTATSIOON

KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE KORRALDUS VANGLAS.

LÕPUTÖÖ ON KIRJUTATUD EESTI KEELES JA RESÜMEE ON TÕLGITUD VENE KEELDE.

TÖÖ PIKKUSEKS ON 47 LEHEKÜLGE JA SEE KOOSNEB 4 PEATÜKIST:

1. PEATÜKK ANALÜÜSIB KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE ÕIGUSLIKKU REGULATSIOONI.
2. PEATÜKK KÄSITLEB KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLIST SUHTLEMIST ÕIGUSPRAKTIKAS, VASTAVUST VANGISTUST REGULEERIVATELE ÕIGUSAKTIDELE JA PROBLEEME, MIS TUGINEVAD EESKÄTT AUTORI SENISELE TÖÖKOGEMUSELE.
3. PEATÜKK KESKENDUB UURIMISMEETODI JA VALIMIKIRJELDUSELE.
4. PEATÜKK KESKENDUB LÄBIVIIDUD UURINGU TULEMUSTE ANALÜÜSILE JA ESITLEMISELE. TULEMUSTE PAREMAKS MÕISTMISEKS ON AUTOR KOOSTANUD 8 DIAGRAMMI.

KÄESOLEV LÕPUTÖÖ KUULUB VANGLATÖÖ JA VANGISTUSÕIGUSE VALDKONDA JA SELLES ON KASUTATUD JÄRGMISEID MÄRKSÕNU:

KINNIPEETAV, VANGISTUSE TÄIDEVIIMINE, VANGLAVÄLINE SUHTLEMINE, KINNIPEETAVATE KIRJAVAHETUS, KINNIPEETAVATE TELEFONIKÕNED, KINNIPEETAVATE LÜHIAJALISED KOKKUSAAMISED, KINNIPEETAVATE PIKAAJALISED KOKKUSAAMISED, KINNIPEETAVATE LÜHIAJALINE VÄLJASÕIT.

LÕPUTÖÖ ON KIRJUTATUD JUHINDUDES AUTORI SENISELE VANGLATÖÖ KOGEMUSELE NING TÖÖS ON KASUTATUD 6 ALLIKAT, MILLELE ON NÕUETEKOHASELT VIIDATUD.

TÖÖ AUTOR SEADIS LÕPUTÖÖLE HÜPOTEESI: KINNIPEETAVAD RIKUVAD TIHTI VANGLAVÄLISEL SUHTLEMISEL KEHTIVAD SEADUSANDLIKKE AKTE JA KASUTAVAD ÄRA EBAÜHTLASELT TEOSTATAVAT JÄRELVALVET.

UURIMUSTÖÖ EESMÄRGIKS OLII ANDA ÜLEVAADE KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE EBASEADUSLIKKUSE ULATUSEST JA JUHTUMITE ESINEMISE SAGEDUSEST.

UURIMUSTÖÖ MEETODINA KASUTATAKSE KVANTITATIIVSET UURIMISMEETODIT NING EESMÄRGI SAAVUTAMISEKS ON AUTOR KOOSTANUD STRUKTUEERITUD ANKEETKÜSIMUSTIKU.

KÜSITLUSE KÄIGUS KÜSITLETI ANONÜÜMSELT JUHUSLIKKUSE ALUSEL 26 TALLINNA VANGLA KINNIPEETAVAT JA 8 ENNETÄHTAEGSELT VABANENUT PÄRNU MAAKOHTU KRIMINAALHOOLDUSOSAKONNAS.

UURIMUSTÖÖ TULEMUSED NÄITASID, ET KÕIKIDES KINNIPEETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE KATEGOORIADES ON HÄLBEID.

AUTORI POOLT LÄBI VIIDUD KÜSITLUS JA ANALÜÜS KINNITASID PÜSTITATUD HÜPOTEESI.

KÄESOLEVA UURIMUSE TULEMUSED VÕIKSID OLLA ALUSEKS TÄIENDAVATE UURIMUSTELE JA MUUDATUSTELE KÄSITLETUD VALDKONDADES, SAMUTI VÕIB KÄSITLETUD KÜSIMUSTEST JA NENDE LAHENDUSTEST KASU OLLA UUTE VANGLATE KÄIVITAMISEL LÄHITULEVIKUS JÕHVIS JA JÄRGNEVALT VALMIVAS TALLINNA VANGLAS. VANGLAAMETNIKE KOOLITUSEL, NII KUTSEÕPPE KUI KA KÕRGHARIDUSE FAASIS, TULEKS KINDLASTI ÕPETADA ÄRA TUNDMA JA LÄBI NÄGEMA KEELATUD VÕIMALUSI, MITTE AINULT VANGLAVÄLISEL SUHTLEMISEL, VAID KÕIKIDES KINNIPEETAVATE IGAPÄEVAELU PUUDUTAVATES VALDKONDADES.

JOONISTE LOETELU

1. Uuringus osalenute jagunemine vanuse järgi (autori koostatud) lk 31
2. Uuringus osalenud kinnipeetavate jagunemine hariduse järgi (autori koostatud) lk 32
3. Uuringus osalenud kinnipeetavate jagunemine karistatuse järgi (autori koostatud) lk 32
4. Kinnipeetavate kirjavahetuseks vajalike markide-ümbrike jagunemine muretsemismooduste järgi (autori koostatud) lk 33
5. Kinnipeetavate kirjavahetuseks kasutatavate markide jagunemine kasutuskordade järgi (autori koostatud) lk 34
6. Kinnipeetavate telefonikaartide jagunemine soetamisviiside järgi (autori koostatud) lk 35
7. Pikaajalistel kokkusaamistel sooritatud esemete vahetamiste osakaal (autori koostatud) lk 36
8. Lühiajalistel väljasõitudel viibinud kinnipeetavate poolt väljavahetatud riiete ja muu tarviliku osakaal (autori koostatud) lk 38

SISSEJUHATUS

Vanades, nõukogudeaegsetes laagertüüpi vanglates on kinnipeetavatevaheline suhtlemine vaba ja sajad kinnipeetavad saavad omavahel piiramatult suhelda. See on aga kuritegelike kogemuste edasipärandamiseks suurepärane võimalus.

Tartu vanglas, ehitatavas Jõhvi vanglas on nimetatud võimalusi vähendatud, sest tegemist on kambertüüpi vanglatega, ja kinnipeetavad saavad suhelda vaid piiratud arvu kinnipeetavatega. See aga omakorda loob teiselt poolt vajaduse luua neile enam seaduslikke võimalusi suhtlemiseks välisilmaga – lähedaste ja sõpradega, mis aga lõppkokkuvõttes peaks olema tagatiseks, et kinnipeetav vabanedes pöörduks tagasi ühiskonda sellega positiivseid sidemeid kaotamata. Päevast päeva kaaskinnipeetavatega koos viibimine ja nende nõudmistega arvestamine on kurnav ja vanglaväline suhtlemine võiks ja peaks olema sellele balansiks.

Valitud teema aktuaalsust näeb autor selles, et vaatamata vanglavälist suhtlemist reguleerivatele õigusaktidele on kinnipeetavatel sageli võimalik neist mööda hiilida.

Teemaks olevat küsimust pole uuritud, puudub ülevaade ebaseaduslike võtete ulatusest kinnipeetavate vanglavälisel suhtlemisel ning autor oma senisest töökogemusest julgeb ka väita, et puudub vanglate ühtne praktika antud küsimustes. Kuigi Vangistusseaduses (edaspidi VS), Vangla sisekorraeskirjades (edaspidi VSE) ja vanglate kodukordades on kõik toimingud ja nende läbiviimine detailselt reguleeritud, esineb reaalses vanglas siiski kinnipeetavate vanglavälist suhtlemist, mis ei toimu päris seaduslikult vaid kinnipeetavate poolt ja aastatega välja kujunenud reeglite järgi. Sageli pole olukorra parandamiseks vaja seadusemuudatusi – olukorra saab lahendada ka lihtsamaid ümberkorraldusi tehes rakendades sarnast praktikat kõigis vanglates.

Käesolevas töös käsitleb autor teemat lähemalt vanglatöö ja vangistusõiguse seisukohast. Vanglavälise suhtlemise korraldus vanglates võib olla küll erinev, aga probleemid on sarnased. Autori senisest töökogemusest leitakse need, analüüsitakse ja esitatakse ka võimalikke lahendusvõimalusi. Ajakirjanduse tellimine, televisioon ja raadio, kui vabaaja veetmise vahendid ei käi küll seadusandlike aktide alusel

vanglavälise suhtlemise kategooriasse, aga nende rolli olulisuse pärast välismaailmaga kursis olemiseks, puudutab autor neid küsimusi põgusalt ka käesolevas töös.

Lähtuvalt eelpooltoodust püstitab töö autor järgmise hüpoteesi:

- kinnipeetavad rikuvad tihti vanglavälisel suhtlemisel kehtivaid seadusandlikke akte ja kasutavad ära ebaühtlaselt teostatavat järelvalvet

Hüpoteesist lähtuvalt seab autor oma tööle järgmise eesmärgi:

- välja selgitada, kas ja kui suures ulatuses kinnipeetavad hiilivad mööda vanglaväliseks suhtlemiseks kehtestatud reeglitest

Lähtuvalt eesmärgist seab autor ülesande:

- osutada kinnipeetavate vanglavälise suhtlemise kitsaskohtadele
- pakkuda neile võimalikke kõrvaldamisvõimalusi

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks ja hüpoteesi lahendamiseks teostas autor küsitluse, mille käigus viidi läbi 34 kinnipeetava anonüümne ankeetküsitlus ja saadud vastusteid analüüsid hinnatud kinnipeetavate vanglavälise suhtlemise ebaseaduslikkuse ulatust.

Küsitluse läbiviimisel kasutati autori poolt väljatöötatud eestikeelset küsimustikku.

Andmetöötlus on teostatud kasutades andmetöötlusprogrammi Microsoft Exel.

Käesolev diplomitöö koosneb neljast peatükist.

Esimeses peatükis analüüsitakse vanglavälise suhtlemise õiguslikku regulatsiooni - Vangistusseadust, Vangla Sisekorraeskirja ja vanglate kodukordasid (Pärnu ja Tallinna vangla).

Vangistusseaduse nimetatud sätete kommenteerimiseks kasutatakse J. Sootaki ja P. Pikamäe raamatut „Kriminaaltäitevõigus”, mis selgitab hästi vanglavälise suhtlemise põhimõtteid.

Teies peatükis tuuakse välja praktikas esinevad probleemid, võimalikud variandid lahendusteks ja midagi ka niisugust, mis võiks korralduslikust aspektist olla väga hea ja vääriks positiivselt äramärkimist. Autori senine vanglatöökogemus pärineb Pärnu vanglast ja seega esinenud kitsaskohad on pärit ka sealt. Kõrvalseisjale võiks jääda mulje, et tegemist oli vaid Pärnu vangla probleemidega, aga suheldes kolleegidega teistest vanglatest on saanud selgeks, et valdaval osal juhtudest on tegemist kogu süsteemi kitsaskohtadega.

Diplomitöötoõ kolmas peatükk käsitleb uurimustöö metoodikat: iseloomustatakse uuritavat objekti, antakse uurimuse üksikasjalik kirjeldus, andmete kogumise ja töötlemise meetodid.

Neljas peatükk esitleb uurimuse käigus saadud tulemusi, kasutades jooniseid.

1. KINNIPÉETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE ÕIGUSLIK REGULATSIOON

1.1. Vangistusseadus

1.1.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned

Kirjavahetuse õigus seisneb kinnipeetava õiguses saada kirju ükskõik millistelt isikutelt ja saata kirju ükskõik kellele. Saadavate ja saadetavate kirjade arv ei ole piiratud. Kuna kirjavahetuse õigus on piiramatu õigus ega sõltu VS järgi mingitest lisatingimustest, siis peab vangla juhtkond kinnipeetavatele selle õiguse realiseerimiseks kindlustama postimaksevahendite kättesaadavuse. (Sootak, Pikamäe 2001:107-108)

Õigus telefonikõnedele lubab kinnipeetaval kasutada vanglas telefoni ning muid üldkasutatavaid tehnilisi sidekanaleid suhtlemiseks vabaduses viibivate isikutega, kui selleks on tehnilised tingimused. Üldkasutatavatest sidevahenditest nimetab VS otseselt vaid telefoni, kuid selle mõiste alla mahuvad veel nt telegraaf, elektronpost ning teised kaasaegsed sidevahendid. Erinevalt kirjavahetusõigusest ei ole õigus telefonikõnedele siiski kinnipeetava piiramatu õigus, vaid selle teostamine on VS kohaselt allutatud täiendavale tingimusele, milleks on vastavate tehniliste võimaluste olemasolu vanglas. Nii ei ole kinnipeetaval näiteks õigust nõuda elektronposti kasutamiseõigust, kui vanglas puuduvad kinnipeetavale mõeldud avalik internetipunkt või muud tehnilised eeldused. Ühtlasi ei pane VS vangla juhtkonnale mingit kohustust tagada kinnipeetavatele üldkasutatavate tehniliste sidevahendite kättesaadavust, mis on tehnilise sidevahendite paigaldamise, teenindamise ja muid kulusid arvestades ka mõistetav ja otstarbekas. Siinkohal tuleb siiski tunnistada, et üldkasutatava tehnilise sidevahendi mõiste on VS kontekstis Eesti õiguskorras seni läbi töötamata, olles vabadusekaotuse täideviimise praktikas juba tekitanud ka teatud probleeme. (Sootak, Pikamäe 2001:108)

Omaette suureks probleemiks on kinnipeetava kirjavahetuse ja telefonikõnede jälgimine. Reeglina lubavad Euroopa riikide vangistusseadused vanglaametnikel lugeda kinnipeetavate kirjavahetust ning kuulata pealt nende telefonikõnesid, et tagada vangla julgeolek ja vältida põgenemisohtu. (Sootak, Pikamäe 2001:108)

Probleem on siin eelkõige Põhiseaduse §-ga 43, mis näeb ette üldise igapäevase õiguse korrespondentsi ja telefoni ning muude üldkasutatavate tehniliste sidekanalite kaudu edastatavate sõnumite saladuse, tegemata ühtegi erandit kinnipidamiskohas viibivate isikute kirjavahetuse ja telefonikõnede jälgimise osas. Seetõttu on kinnipeetavate kirjavahetuse ja telefonikõnede jälgimine käesoleval ajal äärmiselt keeruline ja kohmakas protseduur, mis eeldab igakordset eelnevat kohtu luba, raskendades nõnda oluliselt julgeoleku tagamist eesti kolooniatüüpi vanglates. Mitte mingil juhul ei tohi vangla kontrollida kinnipeetava kirju ja telefonikõnesid oma kaitsjale, prokurörile, kohtule, õiguskantslerile ja Justiitsministeeriumile. Viimane piirang on seotud kaitseõiguse tagamisega ning vajadusega kindlustada kinnipeetava vaba suhtlemine vangla tegevuse järele valvavate asutuste ja põhiõigusi ja –vabadusi tagavate institutsioonidega. (Sootak, Pikamäe 2001:109)

Vältimaks ümbrikes vanglas keelatud esemete saatmist kinnipeetavatele on vangla juhtkonnal õigus avada kinnipeetava juuresolekul kõik talle saabunud kirjad ning keelatud esemete avastamisel need ka ära võtta. (Sootak, Pikamäe 2001:109)

1.1.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised

Kinnipeetava lühiajalised kokkusaamised seisnevad kuni kolmetunnises kohtumises kinnipeetava poolt valitud isikutega vanglaametnike järelevalve all. Kinnipeetaval on alati õigus saada lühiajalisi kokkusaamisi oma perekonnaliikmetega, kuid teiste isikute osas on vangla direktoril õigus kokkusaamine keelata, kui see peaks ohustama täideviimise eesmärke või vangla julgeolekut. Lühiajaline kokkusaamine toimub selleks

ettenähtud eraldi kokkusaamisruumides, kus kinnipeetav ja külastaja on teineteisest eraldatud klaasist või traatvõrgust vaheseinaga, ning alati vanglaametniku juuresolekul, kellel on õigus kokkusaamist nii visuaalselt jälgida kui ka pealt kuulata. Kuna kokkusaamist jälgides võidakse rikkuda PS §-s 26 sätestatud igäihe õigust perekonnaelu kaitsustele, siis ei tohi vanglaametnik avaldada lühiajalise kokkusaamise käigus pealt kuulatud vestluse asjaolusid. Kokkusaamise käigus ei ole külastajal lubatud kinnipeetavale üle anda asju ega kirjalikku materjali. (Sootak, Pikamäe 2001:106)

Täiesti iseseisva regulatsiooni objektiks on kinnipeetava kokkusaamised kaitsja ja vaimulikuga. Mõlema puhul kehtib üldine põhimõte, et kinnipeetaval on piiramatult õigus kohtuda nii oma kaitsja kui ka vaimulikuga ning sellised kokkusaamised toimuvad segamatult. Piiramatult kokkusaamisõigus tähendab seda, et erinevalt tavalistest kokkusaamistest ei ole kokkusaamised kaitsja ja vaimulikuga arvuliselt ega kellaajaliselt kindlaks määratud - vangla juhtkond on kohustatud lubama kinnipeetaval kohtuda oma kaitsja ja vaimulikuga igal ajal, kui kinnipeetav seda soovib. Omaette küsimuseks on, kas piiramatult kokkusaamisõigus kehtib üksnes päevaajal või tuleks kinnipeetava nõudmisel kokkusaamisi kaitsja ja vaimulikuga lubada ka öörahu ajal. (Sootak, Pikamäe 2001:107)

1.1.3. Kinnipeetavate pikaajalised kokkusaamised

Erinevalt paljude teiste Euroopa riikide vangistusseadustest on VS lühiajaliste kokkusaamiste kõrval säilitanud ka kinnipeetava pikaajalised kokkusaamised, mis seisnevad kinnipeetava kuni kolmepäevases koosolemises talle lähedase inimesega eraldi ruumis ilma vanglaametnike pideva järeelvalveta. Isikute ring, kellega kinnipeetavale pikaajalisi kokkusaamisi lubatakse, on vangla julgeoleku huvides siiski piiratud abikaasa (sh faktilise abikaasa) ning kõige lähedasemate sugulastega. Pikaajalised kokkusaamised on Eesti kriminaaltaitevõigusesse jõudnud nõukogude

parandusliku töö õigusest, kus need võeti kasutusele selleks, et lihtsustada kinnipeetavate ja nende lähedaste omavahelisi kokkusaamisi.(Sootak, Pikamäe 2001:106)

Pikaajaliste kokkusaamiste säilitamisega on Eesti kriminaaltäitevõigus selles mõttes nii mõnesti Euroopa riigist sammu võrra ees.(Sootak, Pikamäe 2001:106)

1.1.4. Lühiajaline väljasõit

Tegemist on kohtlemisvahendiga, mida võib kohaldada vangla direktor. Lühiajalise väljasõidu raames võib vangla direktor anda kinnipeetavale loa vanglast lahkumiseks kuni kahekümne üheks ööpäevaks aastas. Lühiajaline väljasõit on peamiselt mõeldud vabaduskaotuse täideviimise inimlikustamiseks kinnises vanglas, kuna avavangla kinnipeetavad võivad niigi seoses töötamise või õppimisega väljaspool vangla territooriumi ringi liikuda. Kinnipeetava lühiajalist väljasõitu võiks määratleda kui kinnipeetava puhkust karistuse kandmisest, mis teenib kõiki samu eesmärke, mida vabaduses viibiva inimese puhkuski, st ta peab andma kinnipeetavale võimaluse vaimseks ja füüsiliseks lõõgastumiseks. Lisaks sellele peab lühiajaline väljasõit aitama leevendada kinnipeetaval vanglas tekkida võivat stressi. Kuna kõik kinnipeetavad on töökohuslased, siis tuleb lühiajalist väljasõitu vaadelda samas kontekstis kinnipeetava töökohustusest vabastamisega, mille eesmärgiks on samuti kinnipeetavale puhkuse andmine. Kõige soovitam ongi anda kinnipeetavale luba lühiajaliseks väljasõiduks ajal, mil ta on töökohustustest vabastatud, sest see võimaldab kinnipeetaval maksimaalselt ära kasutada talle seadusega lubatud töövaba aega, kuid põhimõtteliselt ei ole välistatud ka kahekümne ühe päevase väljasõidulimiidi kasutamine osade kaupa.(Sootak, Pikamäe 2001:110)

1.1.5. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana

Lisaks vangla poolt muretsetud üleriigilistele ajalehtedele ja ajakirjadele on ka igal kinnipeetaval lubatud isiklike vahendite arvel tellida endale mõõdukuse piires perioodikat ja kirjandust. Isiklikku ajakirjandust saab kinnipeetav siiski tellida vaid vangla vahendusel ning vangla juhtkonnal säilib õigus keelduda tellimuse vahendamisest, kui soovitud kirjandus peaks ohustama täideviimiseesmärke või vangla julgeolekut (nt vägivalda ja julmust propageerivad ajakirjad, satanistlikud raamatud vms). (Sootak, Pikamäe 2001:105) (01.02.2007.a kehtima hakanud Vangla Sisekorraeskiri keelustab ka pornograafilise sisuga väljaanded kinnipeetavatel)

Vaba aja sisutamise eesmärgil lubab VS § 31 kinnipeetaval Vangla direktori või tema määratud isiku loal omada ka isiklikku raadiot, televiisorit, video- või helikassetmagnetofoni või muud vaba aja veetmiseks vajalikku eset, kui nende kasutamisega ei rikuta vangla sisekorraeskirju.

Tehniliste vahendite puhul kehtib siiski põhimõte, et kasutamine ei tohi häirida kaaskinnipeetavaid ega vanglaametnikke, samuti on kinnipeetav kohustatud vanglale tasuma tarbitud elektrienergia eest.

1.2. Vangla Sisekorraeeskiri

Vangla Sisekorraeeskiri (edaspidi VSE) oma ülesandelt täpsustab, selgitab, määrab korra lisaks VS-le.

1.2.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned

VSE § 46¹ sätestatule käsitatakse Vanglas kirjana paber kandjal esitatud ainult adressaadile määratud erasõnumit, postkaarti või fotot, mis edastatakse posti teel. Kinnipeetava kirjad saadetakse kinnipeetava kulul ja määratud on ka instantsid, kellele saadetakse kirjad vangla kulul (Õiguskantsler, Justiitsministeerium, vanglatele Presidendi Kantselei, prokurör, uurija ja kohtunik).

Reguleeritud on kirjavahetuse edastamise kord, mille järgi kirjad kuuluvad vanglast välja saatmisel registreerimisele vastavas žurnalis, kinnipeetav kinnitab kirja üle andmist allkirjaga ja kiri kuulub enne sulgemist kontrollimisele, et see ei sisaldaks keelatud esemeid.

Kinnipeetava kaebeõiguse tagamiseks on sätestatud kinnipeetavate kirjavahetuse korra peatükis ka vaide esitamise kord.

Kinnipeetava ja temale saadetud eraviisiline post peab olema ära saadetud kolme tööpäeva jooksul, õiguskantslerilt saabunud kiri kuulub aga kätteandmisele suletult ja viivitamatult.

Kinnipeetavate helistamise kohta lisab VSE täiendavalt VS-st, et ka kartseris viibiv kinnipeetav saab varem esitatud taotluse alusel helistada, helistamisel tuleb tagada edastatava sõnumi saladuse kaitse ja kinnipeetavale võimaldatakse helistamine vähemalt üks kord nädalas.

1.2.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised

VSE sätestab täpsemalt kinnipeetava kokkusaamiste korra. Enne kokkusaamisele lubamist kontrollitakse kokkusaaja isikusamasust, tutvustatakse talle kokkusaamise korda ja tehakse ettepanek hoiule anda vanglas keelatud esemed ja otsitakse läbi. Kinnipeetav kuulub samuti läbiotsimisele. Sätestatud on juhised, kuidas peab toimima kokkusaamise läbiviija juhul, kui on rikutud kokkusaamisel kehtivaid reegleid. Keelatud on teineteisele kokkusaamisel üle anda asju. Kokkusaamisruumis või muus kokkusaamiseks ettenähtud kohas võib kinnipeetava ja temaga kokkusaamisele tulnud isiku eraldada klaasist või traatvõrgust vaheseinaga. Kinnipeetavale võimaldatakse kokkusaamine korraga kuni kahe isikuga, kui kokkusaaja on täiskasvanu võib vanglaga kooskõlastatult kokkusaamisele kaasa võtta ka lubatud arvu alaealisi.

1.2.3. Kinnipeetavate pikaajalised kokkusaamised

VSE järgi toimub kinnipeetava pikaajaline kokkusaamine vangla territooriumil, ruumides, kus on võimalik pesta, magada ja toitu valmistada. Vangla juhtkond võimaldab kinnipeetavale vähemalt ühe pikaajalise kokkusaamise üks kord poole aasta jooksul ja ruumide kasutamise kulud hüvitab vanglale kinnipeetav või kokkusaamisele tulev isik. Kokkusaajal lubatakse kokkusaamisruumi kaasa võtta asju, mis on kinnipeetavale vanglas lubatud, kinnipeetav võib kokkusaamisele kaasa võtta tualett- ja suitsetamistarbed. Peale pikaajalist kokkusaamist, kui kokkusaaja ei soovi kaasas olnud toiduaineid kaasa võtta, hävitatakse need seadusega ette nähtud korras.

1.2.4. Lühiajaline väljasõit

VSE võimaldab kinnipeetaval kasutada väljasõiduaega osade kaupa. Detailselt on reglementeeritud kord, kuidas peab toimuma taotlemine, missugused dokumendid on selleks vajalikud jne. Lühiajalise väljasõidu taotluses peab sisalduma väljasõidu plaan. Taotletav väljasõit peab kandma kindlat eesmärki ja see peab olema eelnevalt sotsiaaltöötajaga läbi arutatud. Erakorralise perekondliku sündmuse puhul pole väljasõiduplaan vajalik. Reglementeeritud on põhjalikult väljasõidule lubamisel vajalike dokumentide ja toimingute sisu.

Kinnipeetav peab vanglasse tagasi saabuma määratud kellaajaks viimasel väljasõidu päeval ning ta peab olema kaine.

Kinnipeetav peab sotsiaalosakonnale esitama põhjaliku kokkuvõtte väljasõidul tehtust.

1.2.5. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana

Ajalehtede ja ajakirjade tellimise ja vangla vahenduse kohta VSE midagi enam ei täpsusta, kui VS.

Kuni 01.02.2007.a oli erinevalt VS-st ka VSE täpsemalt loetletud vaba aja veetmiseks lubatud asjad. Nendeks olid personaalarvuti, portatiivne raadio, televiisor diagonaaliga kuni 37 cm, video- ja helikassetmagnetofon ning musitseerimisvahend või muu vaba aja veetmiseks vajalik ese, kui selle kasutamisega ei häirita teisi isikuid ja kui selle kasutamise kulud hüvitab kinnipeetav ise.

Alates 01.02.2007.a sätestab VSE § 59¹ vaid kulude eest tasumise korra.

1.3 Vangla kodukord

Vangla kodukord (edaspidi kodukord) sätestab vangistuse ja eelvangistuse kandmise tingimused ning täideviimise korra vangla territooriumil. Kodukord täpsustab vangistusseaduses ja vangla sisekorraeeskirjades ning muudes vangistust reguleerivates õigusaktides sätestatud. Täpsustused puudutavad eeltoodud õigusaktidega täpsemalt reguleerimata sätteid. Alljärgnevalt tooksin välja konkreetselt Pärnu Vangla Kodukorda kirjutatud olulisemad momendid, mis reguleerivad vanglavälist suhtlemist ja mida kõrgemalseisvad vangistust reguleerivad õigusaktid on jätnud reguleerimata ning võrdluseks tooksin välja ka Tallinna vangla kodukorra punkte, kui need on oluliselt erinevad.

Kuigi käesoleva töö kirjutamise hetkeks on Pärnu Vangla suletud ja käsitletav kodukord juriidiliselt kehtetu, leiab autor, et selles olid väga hästi sätestatud kinnipeetavate vanglavälise suhtlemise kõrgemalseisvatest aktidest selgusetuks jääda võivad momendid. Lõputöö järgmistes peatükkides kajastuvad võrdlused Tallinna Vangla kodukorraga ja viidetega, mis neil on jäänud reguleerimata.

1.3.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned

Kodukorra järgi on paika pandud, mis kellaaegadel toimuvad kinnipeetavatele kirjade vastuvõtmine (Pärnu vanglas 8.30-9.30) ja väljastamine (13.30-15.30). Täpsemalt on määratletud vaide esitamise kord ning Haldusmenetluse seadusest tulenevad tähtajad ja reeglid sellega toimimisel ning otsuste saamisel.

Kirjavahetuse peatükki on lisatud ka riigilõivumäärad väljavõtte ja allkirja õigsuse kinnitamise eest.

Vangla kaaskirju kinnipeetava ja vahistatu poolt saadetavatele kirjadele ei lisa.

Kodukorra järgi võib kinnipeetav kasutada selleks ettenähtud telefoni (Pärnu vanglas 9.00-23.00), välja arvatud aegadel, kui kambriuksed on suletud – loendused, hommiku-, lõuna- ja õhtusöök. Olulise laiendusena võrreldes VSE-ga on luba kinnipeetavatel helistada üks kord päevas vähemalt 15 minutit. Loomulikult toimub helistamine kinnipeetava kulul, vangla kauplusest ostetud telefonikaardiga.

Tallinna Vangla Kodukord sätestab ka apellatsioon-, kassatsioon- või määruskaebuse üleandmise korra nädalavahetustel. Vahistatu soovil võtab nädalavahetustel või riiklikel pühadel kella 8.00–st kuni öörahuni apellatsioon-, kassatsioon- ja määruskaebuse vastu inspektor-korrapidaja abi, paneb esitatud kinnisele ümbrikule nurgatempli, märgib kaebuse vastuvõtmise kuupäeva ja kellaaja, registreerib selle ning edastab esimesel tööpäeval viivitamata kontaktisikule.

1.3.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised

Lisaks VS ja VSE-st tulenevatest tingimustest peab kinni peetav isik olema kokkusaamisele minnes korralikult riides ja kokkusaamiste ruumis ei tohi suitsetada, lärmata, teiste kinni peetavate isikute kokkusaamist häirida, vahetada kabiine, anda asju üle ja käituda muul kokkusaamist segaval viisil.

Tallinna Vangla Kodukord lühiajaliste kokkusaamiste korda ei täienda, punktid selgitavad vaid nende organisatoorset külge.

1.3.3. Kinnipeetavate pikaajalised kokkusaamised

Kodukord täpsustab faktilise abikaasa pikaajalisele kokkusaamisele saamise eeldusi ja need oleksid järgmised: peab tõendama, et tal on kinnipeetavaga ühine laps, ühine majapidamine või et ta on kinnipeetavaga enne selle karistuse kandmisele asumist elanud koos vähemalt kaks aastat.

Väga hea mõjutusvahendina on Pärnu Vangla kodukorda lisatud võimalus kinnipeetava silmapaistvalt hea käitumise korral võimaldada talle rohkem, kui üks pikaajaline kokkusaamine poolaastas, seda inspektori või inspektor-kontaktisiku motiveeritud seisukoha põhjal.

1.3.4. Lühiajaline väljasõit

Kuni 1 aastast vangistust ja eluaegset vangistust kandvad kinnipeetavad lühiajalist väljasõitu taotleda ei saa, samuti ei anta väljasõidu luba põgenemiskalduvusega kinnipeetavale.

Väljasõidu ajal on kinnipeetaval keelatud tarvitada alkoholi, narkootikume või muid uimastavaid aineid ning kogu väljasõidu kestel peab kinnipeetav olema kella 22.00-07.00 kättesaadav taotluses märgitud aadressil.

Oluline punkt kodukorras on see, et lühiajaliselt väljasõidult tagasi tuleval kinnipeetaval on keelatud kaasa võtta esemeid mida ta ei võtnud kaasa väljasõidule minnes, kuid ta võib neid vahetada samaväärsete vastu.

Tallinna Vangla Kodukord sätestab vaid menetluskorra. Väljasõidul olles esemete vahetamist ei ole käsitletud – seega pole see lubatud.

1.3.5. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana

Kodukord sätestab, et kui kinnipeetaval ei ole vanglasse saabudes erandkorras lubatud asju (ka teler või raadio), siis soetada saab neid vaid läbi vangla kaupluse.

Kui kinnipeetavale lubatakse kambrisse kasutamiseks olmetehnika, siis peab see olema ainult tehase toodang, dokumentidega või kaupluse tšekiga, töökorras ning vangla poolt paigaldatud turvakleebistega varustatud.

Justiitsministri 7. juuli 2000.a käskkirja nr 362 alusel on kehtestatud ka elektrikulude eest tasumise määrad (10-50 W – 5 krooni ja 51 - ... 25 krooni kuus).

Vanglal on õigus võtta kinnipeetava talle kasutamiseks lubatud elektriseadmeid turvakontrolliks.

Kinnipeetaval on lubatud vangla vahendusel tellida mõõdukuse piires isiklike vahendite arvel ajalehti, ajakirju ja muud kirjandust, kui see ei ohusta vangistuse täideviimise eesmärke või vangla julgeolekut või sisekorda

Tallinna Vangla Kodukord lubab kinni peetav(ale) isik(ule) Vangla aadressile tellida nimeliselt ajalehti ja/või ajakirju. Tellitud ajalehed ja/või ajakirjad saab kinni peetav isik kätte kontaktisiku vahendusel.

2. KINNIPÉETAVATE VANGLAVÄLINE SUHTLEMINE ÕIGUSPRAKTIKAS: VASTAVUS VANGISTUST REGULEERIVATELE ÕIGUSAKTIDELE JA PROBLEEMID

Eelpool käsitletud kinnipeetavate vanglavälise suhtlemise õiguslikust regulatsioonist peaks järelduma, et kõik nimetatud vormid toimuvad rangelt seadusega kooskõlas. Alati ei saa seaduste rakendamisel piirduda vaid grammatilise tõlgendusega, vaid kindlasti peaks järgima ka seaduste koostoimet ning on ehk ka teisi asjaolusid, mis võivad seaduse grammatilisest tõlgendusest pisut kõrvale kallutada.

Alljärgnevalt püüangi Pärnu Vangla vanglavälise suhtlemise praktikast leida probleeme ja kitsaskohti. Loeksin probleemideks ka kõike seda, mis kinnipeetavad eesmärgi nimel teevad, et lõplahendus oleks justkui seaduslik.

2.1. Kinnipeetavate kirjavahetus ja telefonikõned

Kinnipeetavate kirjavahetuses esineb ikka veel juhtumeid, kus vanglast saadetaval kirjal on mark nn „pestud”. Kinnipeetavad valdavad tehnikaid, kuidas margilt maha pesta vana tempel ning siis saata see uuele ringile. Viimastel aastatel on nimetatud rikkumine oluliselt vähenenud, sest vanglapopulatsioonis on peale kasvanud uus põlvkond, kes neid võtteid enam ei valda ja mõne aja möödudes võib ka markide pesemine ehk välja surra.

Peale on kasvanud ka vanglaametnike uus põlvkond, kes ka nimetatud võimalust ei pruugi teadagi ning puudub ka oskus aru saada, millised on tundemärgid.

Nimetatud võimalust on väga lihtne vanglasüsteemis lõpetada, kui viia kinnipeetavate kirjavahetus üle templile – märkele „posti saatekulude eest tasutud“, nagu seda teevad juba paljud asutused nii era- kui ka avalikus sektoris. Kui arvestada, et Eestis on 4500 kinnipeetavat ja mõni protsentki kasutab nimetatud võimalust, siis kannab Eesti Post kahju kinnipeetavate kirjade kättetoimetamisel.

Sageli on kinnipeetavatele saabunud kirjades lisaks kirjale ka uus ümbrik koos margiga. VSE-st tulenevalt muidugi ei mahu sellise sisuga saadeti kirja mõiste alla.

Kinnipeetaval pole aga isikuarvel raha ka kunagi olnudki ja et vanaema soovib pojapojaga sidet hoida, siis on ta lisanud sinna ka ümbriku koos margiga.

Kuidas toimida? Muidugi koostame akti ning eemaldame ülearuse kirjast. Äravõetu paigutame lattu kinnipeetavate isiklike asjade juurde ja sellest vanglast etapeerituna teise vanglasse, muutuvad needsamad ümbrikud ja margid legaalseiks, sest olid kinnipeetaval isiklike asjade hulgas vanglasse saabumisel. Järgmisel päeval aga pöördub kinnipeetav sotsiaalosakonda ning palub sealt marke ja ümbrikke. On muidugi olemas oht, et kirjamark on narkootilise ainega immutatud, aga olemasolevatel andmetel ei ole narkomaania Eestis selliste vormideni veel jõudnud. Lahendus on muidugi lihtne, aga pidasin vajalikuks ära märkida niisuguste juhtumite paradoksaalsuse.

Tänaseks päevaks on kinnipeetavate helistamisega palju probleeme kadunud, sest näiteks Tallinna vanglas ja likvideeritud Pärnu Vanglas toimus helistamine juba nn Turbo kaardiga.

Osaliselt Eesti vanglates toimub helistamine aga veel läbi Elioni võrgu ja sellega seoses toimub päris mitmeid rikkumisi. Põhiprobleem on tagasihelistamise ja Voicenet'i telefonikaardi kasutamise võimalus. Väga paljudel juhtudel püüdsid kinnipeetavad kasutada tagasihelistamise võimalust. Tihedal kontrollimisel tekitas see aga konflikte, sest kinnipeetavad protestisid, et valvurid kuulavad kõnesid pealt. Voicenet'i telefonikaart võimaldab aga väljastpoolt kõneaega juurde osta, mis ei vasta aga normile (VS § 28 lg 2). Telefonikõned peavad toimuma kinnipeetava arvelt. Paljudes vanglates, kus helistamise üle kontrolli ei peeta, on niisuguste võimaluste kasutamine suurepärase viisi suhelda ise selleks vahendeid omamata.

Tänaasel päeval pole me suutnud veel kontrolli alla saada momente, kus kinnipeetavale X ostab telefonikaardi kinnipeetav Y, kelle arvelt ei lähe veel maha raha vabanemisefondi ega ei arvestata makseid tsiviilhagideks.

Nimetatud probleem on aga lahendatav sellega, et kinnipeetav saab oma valduses olevale telefonikaardile kõneaega juurde osta vaid oma isikuarve kaudu.

Pärnu Vangla kodukorra regulatsiooni juures võis kinnipeetav helistada üks kord päevas kuni viisteist minutit. Kinnipeetavad kasutavad ära õiguse helistada piiramatult kaitsjale või riigiasutustesse, selle kontrollivõimalus aga on raskendatud või ei tehta seda üldsegi ning selliselt saavad nad võimaluse mitu korda päevas lähedastega suhelda.

Muidugi, kas lähedaste suhtlemise võimaluse piiramine on mõistlik, kui helistamine toimub kinnipeetava arvelt ja kannab üllast eesmärki.

2.2. Kinnipeetavate lühiajalised kokkusaamised

Kinnipeetavate lühiajaliste kokkusaamiste korralduses Pärnu Vanglas nägin vaid ühte kitsaskohta.

Külalised ja kinnipeetavad tulevad kokkusaamisele ühest sissepääsust. Tuuakse nad küll eraldi, aga lahkumisel tekib teoreetiline võimalus ka midagi üle anda, sest paaril korral on nii juhtunud.

Vangla direktor küll keelas edaspidi sellel isikul kinnipeetavaga kokkusaamise, kuid oletatav üleandmine oleks võinud olla olemata, kui külalised pääseksid ruumi teisest uksest ja füüsilise kokkusaamise võimalust ei oleks. Läbitud praktikal Viljandi Vanglas, hakkas silma sealne lühiajaliste kokkusaamiste hea korraldamise võimalus – külalised tulevad väljast ja kinnipeetavad vangla territooriumilt, neil puudub võimalus omavahel füüsiliselt kokku puutuda ning kellelgi ei teki mõtetgi paluda kasvõi suudluse andmiseks võimalust.

Kokkusaamiste läbiviija võib kokkusaamiste käiku sekkuda, kui on ohus vangla julgeolek või õiguskord.

Kinnipeetav kohtub lühiajalistel kokkusaamistel kolme erineva tüdrukuga ning kõigile vannutakse armastust ja truudust ja muidugi palutakse pisut raha arvele panna. Kas vanglaametnik saaks sekkuda? Igal juhul leian, et tegemist on delikaatse küsimusega ja sekkumise võimalus peaks olema.

2.3. Kinnipeetavate pikaajalised kokkusaamised

Praeguse pikaajaliste kokkusaamiste korra järgi võib kinnipeetav sinna kaasa võtta hügieenitarbed ja vajalikud riided.

Tänaasel päeval on probleem selles, et püütakse ja vahetatakse kokkusaamisel uute vastu hügieenitarbed ja mõningal määral üritatakse vahetada ka näiteks riideid.

Esmalt tekib muidugi küsimus, et kuidas see võimalik on.

Kinnipeetav läheb kokkusaamisele ühel päeval ja kontrollija on üks, tuleb aga teisel päeval ja vahetuski, seega ka kontrollija, on teine. Kaasasolnud asjadest on koostatud nimekiri, aga puudseks võib olla selle koostamise puudulik põhjalikkus või kontrolliva ametniku ükskõiksus – igal juhul seebid, šampoonid, hambapastad, hambaharjad ja muu vajalik vahetatakse välja.

Kokkusaamiste toa eest on vangla direktori käskkirjaga kalkulatsiooni järgi välja töötatud tasud. Kütte, vee, elektri ja muud kulud on nendesse sisse arvestatud. Voodipesu ja käterätid on vangla poolt, võiks ju korda muuta ja sinna lisada ka elementaarsed nimetatud hügieenitarbed (nagu see on hotellides) ning probleem leiakski vähemalt osalise lahenduse. Riiete väljavahetamise katseid on lihtsam läbi näha ja ära hoida, vähemalt väikeses vanglas, kus kontaktisik on kinnipeetava asjadega pisut rohkem kursis ja omab tema asjadest peremat ülevaadet.

Minu hinnangul on nn faktilise abikaasa probleem tänaasel päeval vanglas terav. On olemas üks grupp kinnipeetavaid, kes ühe suhte lõppemisel hangivad omale uue „faktilise abikaasa“. Elukaaslane saabub vanglasse notariaalselt kinnitatud tõendiga selle kohta, et nad on kinnipeetavaga 2 aastat koos elanud ja vangla nagu ei saakski kätt ette panna. Samuti abiellutakse ja lahutatakse vanglas mitmeid kordi. Siin ei ole ju tegemist vanglavälise suhtlemisega, vaid eesmärk on hoopis teine. Teisalt kas inimese füsioloogilise vajaduse rahuldamise püüd (seksuaaliha) peaks olema nii taunitav – oluliselt halvem on see ju siis, kui seda tehakse kambris nõrgema kinnipeetavaga temaga vägivaldselt.

Kui seni olen vanglavälise suhtlemise korralduses leidnud vaid kitsaskohti, siis on ka üks väga positiivne kinnipeetavate distsiplineerimise ja samas ka näiteks peresuhteid

tugevdav võimalus. Pärnu Vangla kodukord lubas kinnipeetavale võimaldada silmapaistvalt hea käitumise eest rohkem, kui ühe pikaajalise kokkusaamise poolaastas. Praktikas on see väga hea vahend kinnipeetavate distsiplineerimiseks ja motiveerimiseks, muidugi kannab see ka teist eesmärki – peresuhete hoidmine.

2.3. Kinnipeetavate lühiajaline väljasõit

Kindlalt on lühiajaline väljasõit kinnipeetavate hulgas hinnatuim soodustus.

Väljasõidueelselt tutvub kinnipeetav küll selle tingimustega, aga see ei välista kontrollivajadust väljasõidu ajal. Meil oli küll võimalusi kontrollida kinnipeetavaid Pärnust ja selle lähiümbrusest, kaugemalt pärit kinnipeetavad võivad end aga päris kindlalt tunda, sest nende kontrollimiseks jõudu napib. Kuigi ka politsei peaks neid väljasõidul kontrollima, kuid selleks napib jõude. Pärnu Vangla praktika näitel, käis politsei kinnipeetavat kontrollimas üksnes siis, kui vangla tegi vastava märgukirja või kasutas ära isiklike kontakte ning telefoni teel edastas vastava palve.

Et kinnipeetavad ei käitu lühiajalisel väljasõidul nii nagu tingimused ette näevad, annab märku asjaolu, et oleme kinnipeetavatel lühiajalise väljasõidu katkestanud ja ta vanglasse tagasi toimetanud, seepärast, et oli joobes. Nimetatud juhtudel järgneb ka kriminaalmenetlus Karistusseadustiku § 330 järgi, mis käsitleb kinnipeetava poolt alkohoolse või muud piiritust sisaldava joogi tarvitamist.

Ebamõistlik oleks ka see, et me hakkaksime Pärnust oma kinnipeetavat kontrollima väljasõidul olles nt Narvas. Seda võiks vast teha regionaalvangla vastav üksus kõikide selles piirkonnas väljasõidul olevate kinnipeetavate üle ühel päeval.

2.4. Ajalehed ja ajakirjad, raadio ja televisioon kinnipeetava vanglavälise suhtlemise allikana

Täna sel päeval on vanglad sellel teel, et vahendada ajakirjandust, mis ei ole tellitud kinnipeetavate isiklikult arvelt (nii oli see ka Pärnu vanglas). Meil on küll ülevaade tellimisperioodi osas, aga puudub teave maksja kohta. Praeguse hetke praktika põhjal siiski enamalt on kinnipeetavatele prioodika tellijateks nende lähedased ja suuremaid rikkumisi pole ka esinenud, kui nimetatud fakt ise.

Ei oskagi selles selget seisukohta võtta. Ühelt poolt vangla tellib ajalehti, kuidas need aga suuremates vanglates kinnipeetavteni jõuavad, on teine küsimus.

Pärnu vanglas toimetati ajalehed iga päev elukorpustesse ja kinnipeetavad said neid lugeda. See võimalus oli väga populaarne ja huvi värskete ajalehtede vastu suur ja lugejate järjekord pea hilisõhtuni välja..

Tallinna vanglas aga käivad küll vangla aadressil ajalehed, kuid need lähevad otse raamatukokku ja kui kinnipeetav saab näiteks ka kord kuus sinna (kodukorra järgi), siis mis kasu on sellest enam. Siinkohal autori poolt tehtav ettepanek on küll kallis, aga ajalehed vanglas peaks jõudma iga kinnipeetavani. Et lehed ka õhtuks loetavad oleksid on teostatav ja oluline roll on sellel ka resotsialiseerumise protsessis.

Käesolevas töös olen käsitlenud vanglavälise suhtlemise vahendina ka kinnipeetavatele erandkorras lubatavat raadiot või televiisorit. Teised VSE-s loetletud vaba aja veetmisvahendid peaksid olema vangla direktori kaalutusõiguse alusel lubatavad, arvestades kindlasti eelkõige kinnipeetava käitumist.

Leian, et raadio ja televiisori lubamine või keelamine ei peaks olema kinnipeetava isikliku vahendi üle, vaid need võiks vangla võimaldada raadiovõrgu loomisega ja telerivaatamise toa või nurga loomisega.

Materiaalselt vähemkindlustatud kinnipeetavate suhtes oleks see õiglasem, kellele see võib olla ainus viis uudistega kursis olemiseks vabaduses.

Teisest küljest vähendaks see keelatud esemete peitmisvõimalusi kambrites (100%-st garantiid ei anna ka turvakleebis) ning kaoksid õised telerivaatamised, kus sillatakse

kaableid või veel hullem valmistatakse pikendusjuhtmeid kasvõi šokolaadi hõbepaberist.

Pakutud ettepanekud ei ole ehk teostatavad hetkel töötavates vanglates, aga sisse projekteeritavad uutesse ehitatavatesse vanglatesse.

3. KINNIPÉETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE UURIMISMEETOD JA VALIMIKIRJELDUS

Käesoleva uurimustöö eesmärgiks on välja selgitada, kas ja kui suures ulatuses ja kui tihti kinnipeetavad hiilivad mööda vanglavälist suhtlemist reguleerivatest seadusandlikest aktidest.

Kinnipeetavatele ei ole pakid lubatud. Omale vajaliku (hügieenitarbed, telefonikaardid, riided jne) muretsemiseks kasutatakse tihti ära erinevaid võimalusi – aastatega väljatöötatud skeeme. Kasutatakse kaaskinnipeetava isikuarveid, taaskasutatakse postmarke, tuuakse kokkusaamiselt asju kaasa: kõik need on moodused, mida praktikas kasutatakse ja uurimuse eesmärgiks ongi nimetatu osakaalu ja ulatuse väljaselgitamine. Seatud ülesannete täitmiseks kasutab autor praktilist uurimust. Uurimismeetodina on kasutatud empiirilist kvantitatiivset uuringut.

3.1. Uurimuse teostamine

Uurimuse läbiviimiseks kasutab autor kvantitatiivset uurimismeetodit, mille tulemused on arvuliselt mõõdetavad ja statistiliselt analüüsitavad.

Andmete kogumiseks viidi läbi autori poolt koostatud struktureeritud ankeetküsitlus eesti keeles (lisa 1), mis koosneb 5 küsimusteblokist:

- esimene blokk kajastab andmeid vastanute kohta (vanus, haridus ja reaalse vanglakaristuse kordasid)
- teine blokk sisaldab küsimusi kirjavahetuse kohta (sagedus, vahendite soetamise moodused jne)
- kolmas blokk koosneb küsimustest helistamise kohta (sagedus, kõne kestus, vahendite soetamismoodus jne)
- neljas blokk küsimusi pikaajaliste kokkusaamiste kohta (kas on käinud, kas kontrollitakse jne)

- viies blokk küsimusi lühiajaliste väljasõitude kohta (kas on käinud, kas kontrollitakse jne).

Uuring on läbi viidud Tallinna vangla süüdimõistetute ja Pärnu Maakohtu kriminaalhooldusosakonnas vastuvõtul käinud ennetähtaegselt vabanenud kinnipeetavate hulgas. Kriminaalhooldusosakonnast saadud tulemused on kogu vanglasüsteemi hõlmavad, sest ametnike vastuvõttudel käivad kinnipeetavad vabanetuna kõikidest Eesti vanglatest. Ankeetküsitlus on läbi viidud anonüümselt ja valim (34 kinnipeetavat) on moodustatud juhuslikkuse baasil.

Küsimustike täitmine kriminaalhooldusosakonnas käis ametniku juuresolekul kes vajadusel ta ka selgitas küsimusi.

Vanglas toimus küsimustike täitmine ametniku (kontaktisik) juuresolekul 3-4 kaupa eraldi ruumis, kontaktisik selgitades vajadusel ka küsimust.

Küsitluslehti jagati välja 45, millest 35 läks Tallinna vanglasse ja 10 Pärnu Maakohtu kriminaalhooldusosakonnale. Tagastati 34 täidetud küsitluslehte – 26 vanglast ja 8 kriminaalhooldusosakonnast, mis moodustavad uurimustöö aineistiku.

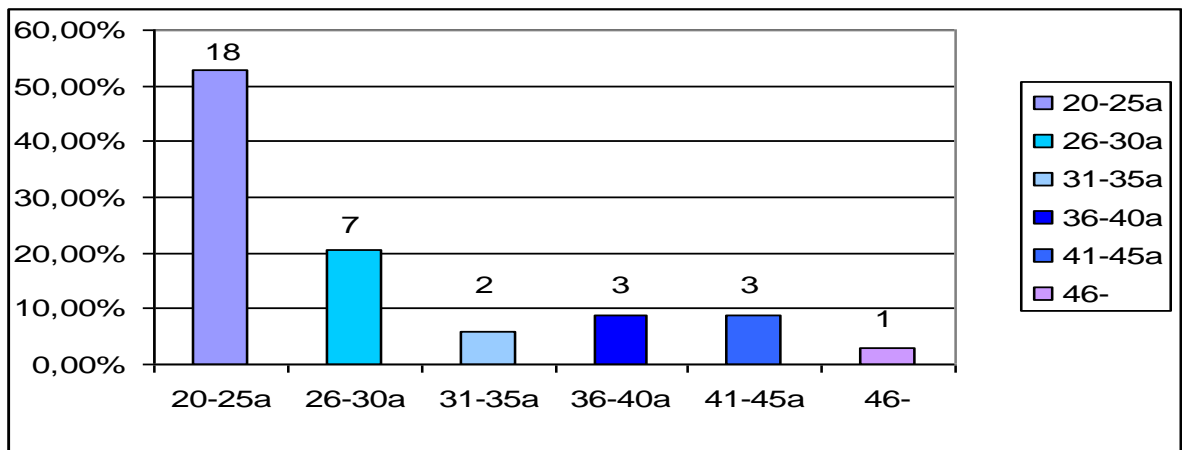
Tulemi saavutamiseks on ankeetküsitlusi omavahel võrreldud ja neid analüüsitud.

Saavutatud tulemuste paremaks mõistmiseks on aurtor kasutanud diagramme.

4. KINNIPREETAVATE VANGLAVÄLISE SUHTLEMISE KÜSITLUSE ANALÜÜS

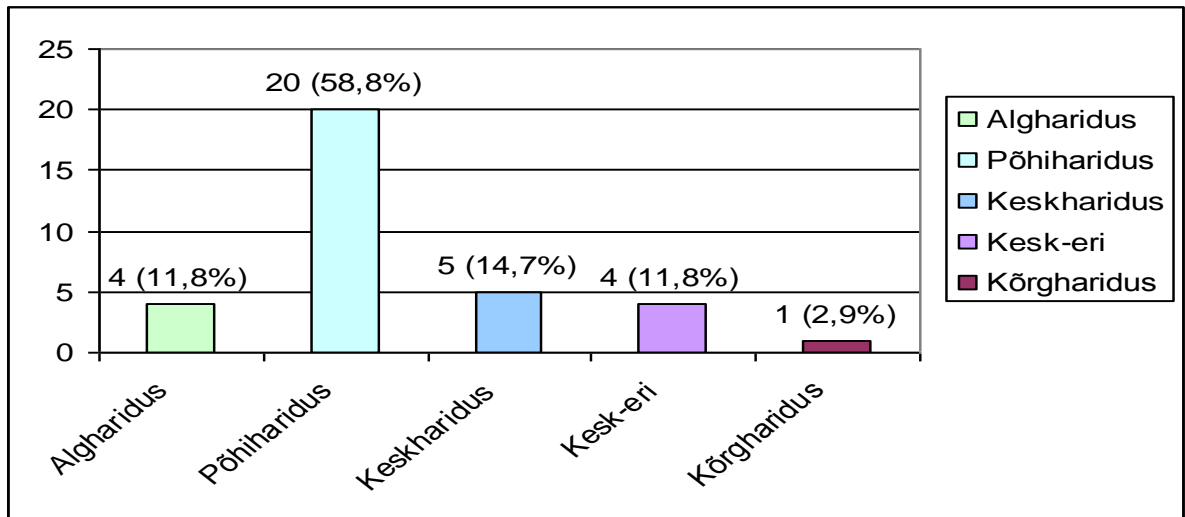
4.1. Uuringus osalenute analüüs vanuse, hariduse ja karistatuse järgi

Küsitluses osales 34 kinnipeetavat, kellest 18 ehk 52,9% oli vanuses 20-25 eluaastat, 7 kinnipeetavat ehk 20,6% oli vanuses 26-30 eluaastat, 2 ehk 5,9% oli vanuses 31-35 eluaastat, 3 ehk 8,8% oli vanuses 36-40 ja samuti 3 ehk 8,8% oli vanuses 41-45 eluaastat, 1 kinnipeetav ehk 2,9% oli vanem, kui 46 aastat.

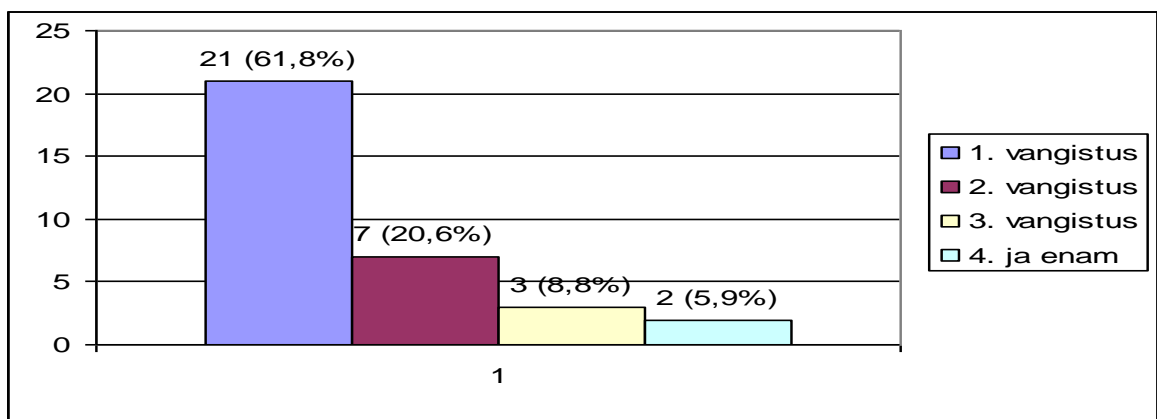
Joonis 1. Uuringus osalenute jagunemine vanuse järgi (autori koostatud)

20 küsitletud kinnipeetaval ehk 58,8% oli põhiharidus, 5 kinnipeetaval ehk 14,7% keskharidus, 4 kinnipeetaval ehk 11,8% kesk-eri haridus ning ühel kinnipeetaval, ehk 2,9% ka kõrgharidus. 4 küsitletud kinnipeetaval ehk 11,8% oli vaid algharidus.

Joonis 2. Uuringus osalenud kinnipeetavate jagunemine hariduse järgi (autori koostatud)

21 küsitletud kinnipeetaval ehk 61,8% oli käesolev vanglakaristus esimene, 7 kinnipeetaval ehk 20,6% teine, 3 kinnipeetaval ehk 8,8% kolmas ja 2 kinnipeetavat ehk 5,9% oli küsitlushetkel kandmas neljandat või enamat vanglakaristust. Üks küsitletu oli jätnud sellele küsimusele vastamata.

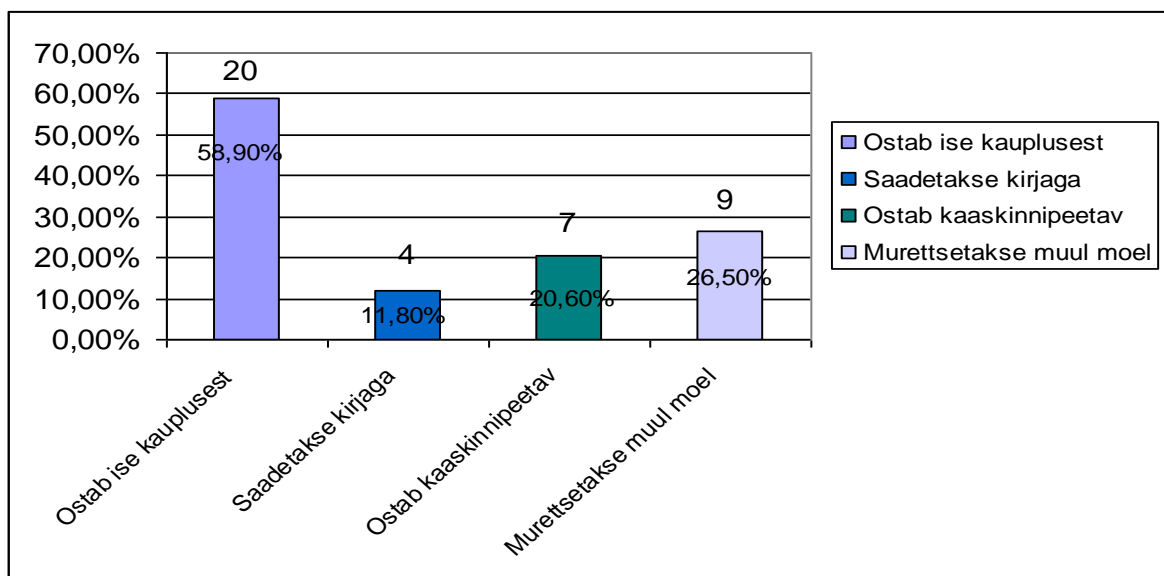
Joonis 3. Uuringus osalenud kinnipeetavate jagunemine karistatuse järgi (autori koostatud)

4.2. Kinnipeetavate kirjavahetuse küsitluse analüüs

Küsitluse tulemusena selgus, et 21 kinnipeetavat, ehk 61,8% küsitletutest kirjutab ja saadab vanglast ühe või kaks kirja nädalas, 12 kinnipeetavat, ehk 35,3% kirjutab paar kirja kuus ning üks vastanutest kirjutab iga päev.

Et kirja saata, peab omama kirjamarke. Praktikast vaadates, vanglasse saabuvatel kinnipeetavatel märkimisväärset kogust neid endaga kaasas ei ole. Küsimusele, markidevaru täiendamise kohta vastas 20 (58,9%) kinnipeetavat, et ostavad need ise vangla kauplusest. Kaaskinnipeetav ostab (kelle arvelt ei peeta kinni summasid) 7 (20,6%) vastanule ja 4 kinnipeetavat (11,8%) väidavad, et lasevad lähedastel marke aeg-ajalt kirja sees saata. 9 kinnipeetavat ehk 26,5% vastanutest nimetab oma markidevaru täiendamise viisideks näiteks sotsialtöötajalt ja kontaktisikult küsimist, kokkusaamiselt toomist, neljal juhul vastati ka lihtsalt vanglažargoonis „sebimist”.

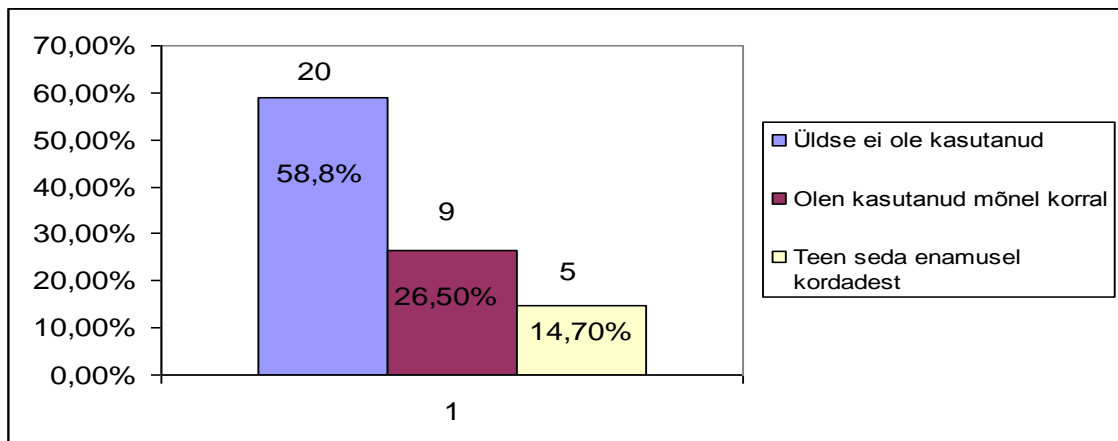
Mõnel küsitluslehel oli ära märgitud võimalike markide muretsemisviisidena ka paar erinevat võimalust. Kaaskinnipeetava abil kauplusest vahendite muretsemist kasutab valdavalt teist või enam korda vanglakaristust kandev kinnipeetav.

Joonis 4. Kinnipeetavate kirjavahetuseks vajalike markide-ümbrike jagunemine muretsemismooduste järgi (autori koostatud)

34 küsitletud kinnipeetavast 31 ehk 91,2% kinnitasid, et teavad, mis on „markide pesemine” ja vaid 3 kinnipeetavat väitsid seda mitteteadvat.

20 kinnipeetavat ehk 58,8% tunnistasid, et ei ole kunagi marke pesnud ja teistkordselt kasutanud, 9 kinnipeetavat (26,5%) kinnitasid, et kasutavad seda moodust vahel ja 5 vastanut (14,7%) teeb seda väidetavalt enamusel kordadest.

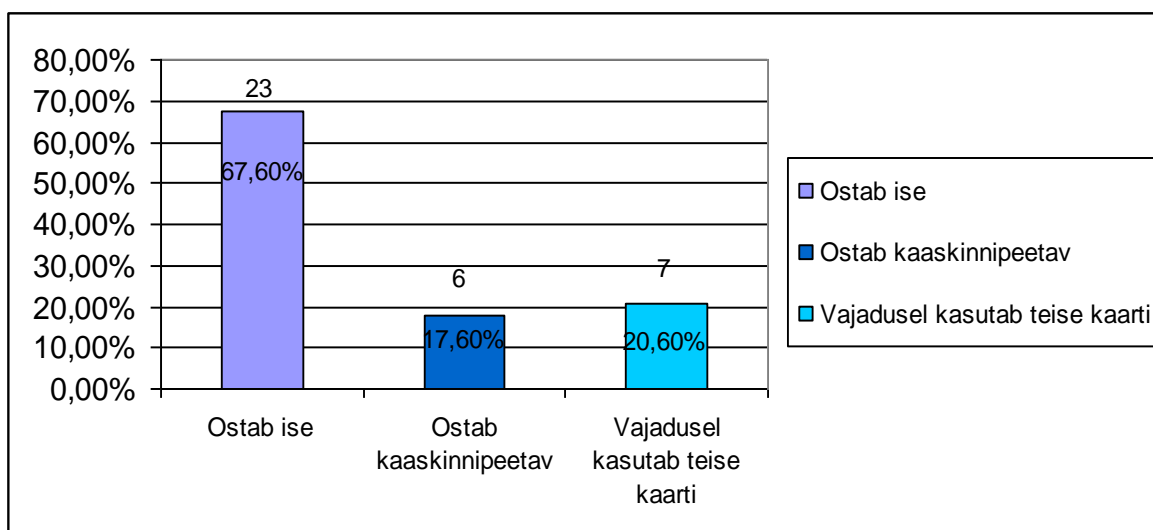
Joonis 5. Kinnipeetavate kirjavahetuseks kasutatavate markide jagunemine kasutuskordade järgi (autori koostaud)

4.3. Kinnipeetavate telefonikasutuse küsitluse analüüs

Tänaseks päevaks on valdavalt Eesti vanglates loobunud Elioni teenustest ja üle mindud CSC Telecomi Turbo kõnekaartidele, mida Eestis pakub Top Connect OÜ.

Ankeetküsitlus näitaski, et 32 kinnipeetavat 34-st (94,1%) olidki kasutanud vanglas Turbo kõnekaarti ja vaid 2 (5,9%) oli vanglas kasutada Elioni telefonikaart.

23 kinnipeetavat ehk 67,9% vastanuist ütlesid, et ostavad telefonikaardi ise vangla kauplusest, 7 kinnipeetavat (20,6%) kinnitasid, et neil endil polegi kõnekaarti ja vajadusel kasutavad nad kellegi teise kõneaega ning 6 kinnipeetavat (17,6%) muretsevad oma kõneaja küll vangla kauplusest, aga seda teeb kaaskinnipeetav, kelle arvelt ei peeta kinni summasid vabanemisfondi ega hagideks.

Joonis 6. Kinnipeetavate telefonikaartide jagunemine soetamisviiside järgi (autori koostatud)

Küsitluse tulemused näitavad, et kui kinnipeetav avaldab helistamiseks soovi, siis seda ta kohe saab. 16 kinnipeetavat ehk 47,1% kinnipeetavatest vastas nii. 5 vastanut (14,7%) väitsid, et on sisse viidud žurnaal, kus on registreeritud tema poolt ostetud telefonikaart ja 13 kinnipeetavat (38,2%) vastasid, et helistamapääsuks piisab, kui on ette näidata telefonikaart.

Töökogemusest lähtuvalt tean, et vanglad, kus kasutatakse CSC Telecomi teenust, ei saa taksofonile tagasi helistada. Küsitlus kinnitas ka fakti, et need 2 vastanut, kes kasutasid veel Elioni taksofoni, neile sai ka tagasi helistada.

11 kinnipeetavat ehk 33,3% vastanutest ütles, et on vanglas kasutanud VOICENETI kõneaega. Mitu vastanut väitsid, et on seda teinud Tartu vanglas. Eelpool nimetatud teenust, millele saab kõneaega juurde osta väljastpoolt vanglat, teatades PIN-koodi kinnipeetavale, saab kasutada vaid Elioni teenust kasutades. Seega uue teenusepakujaga koostööd tehes välistatakse ka väljastpoolt kõneaaja soetamise võimalused.

Küsitlustulemus telefoni kasutamise tiheduse ja kestuse kohta näitab, et valdavalt ei ole kõneaaja pikkus ja tihedus limiteeritud.

31 kinnipeetavat ehk 91,2% vastasid, et saavad telefoni kasutada iga päev ja vaid kolm vastanut töid piiranguks, kas kord või kolm korda nädalas.

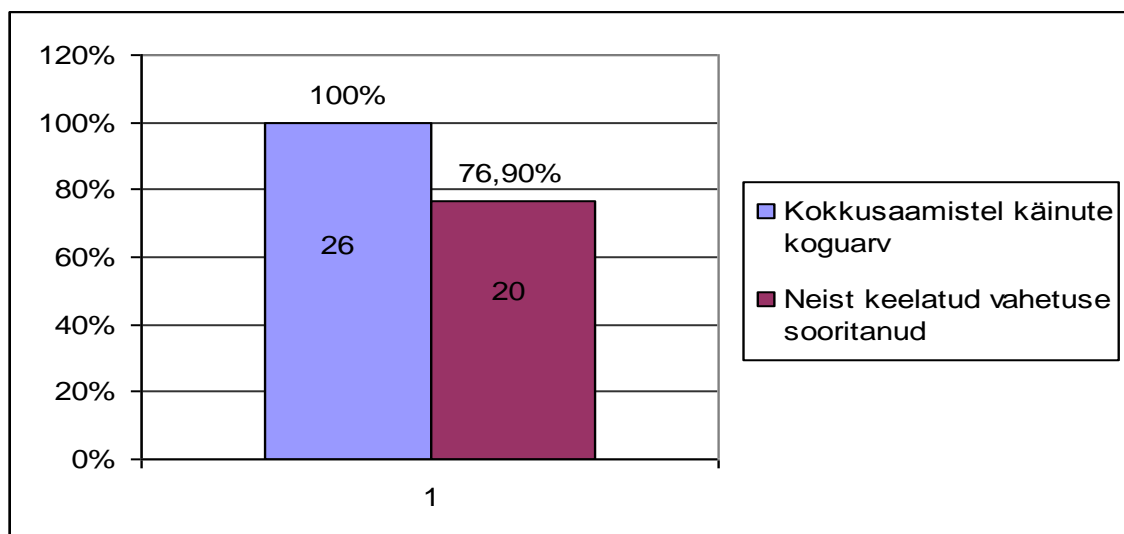
24 kinnipeetavat (70,6%) vastasid, et kõnekestus ei ole piiratud ja 8 vastanu ehk 23,5% väitel oli neil kõnepikkuseks lubatud kuni 15 minutit, 2 vastanutest ütles, et kõne kestus võib olla kuni pool tundi.

4.4. Küsitlusanalüüs kinnipeetavate pikaajalistest kokkusaamistest

34 küsitletud kinnipeetavast 26 ehk 76,5% oli käinud pikaajalistel kokkusaamistel.

20 vastanut ehk 76,9% oli pikaajalisel kokkusaamisel vahetanud riidesemeid ja otsasaanud hügieenitarbeid.

Kokkusaamisel järelejäänud toiduainete toomine eluosakonda ei ole aga võimalik, nii vastas 24 kinnipeetavat ehk 82,8% vastanutest.

Joonis 7. Pikaajalistel kokkusaamistel sooritatud esemete vahetamise osakaal (autori koostatud)

28 kinnipeetavat (82,4%) vastasid, et juba pikaajalisele kokkusaamisele minnes koostatakse nimekiri ja kontrollitakse ka kokkusaamiselt tulles. Vastanute koguarvust 5 ehk 14,7% kinnitavad aga küsimust, et kontrollitakse küll, aga alati on võimalik midagi kaasa tuua nii, et midagi ei märgata.

4.5. Küsitlusanalüüs kinnipeetavate lühiajalistest väljasõitudest

Kinnipeetavate lühiajalise väljasõidu küsimusteblokk on osa küsitlusest, mis sai ka viis täiendavat lisakommentaari kinnipeetavate poolt.

Nagu autor 2. peatükis juba mainis, on lühiajaline väljasõit kinnipeetavate hulgas hinnatuim soodustus, mida kinnitas ka vastanute poolt küsimusteväliselt lisatud kommentaaride arv. Kinnipeetavate endi hulgas on aga levinud arusaam, et see on neile ka ette nähtud, jättes enda jaoks selgeks tegemata vangistusseadusest tulenevad tingimused. Valdavalt lisatud kommentaarid olidki sedalaadi, et ei tea, miks väljasõit on üldse välja mõeldud, kui seda ei võimaldata.

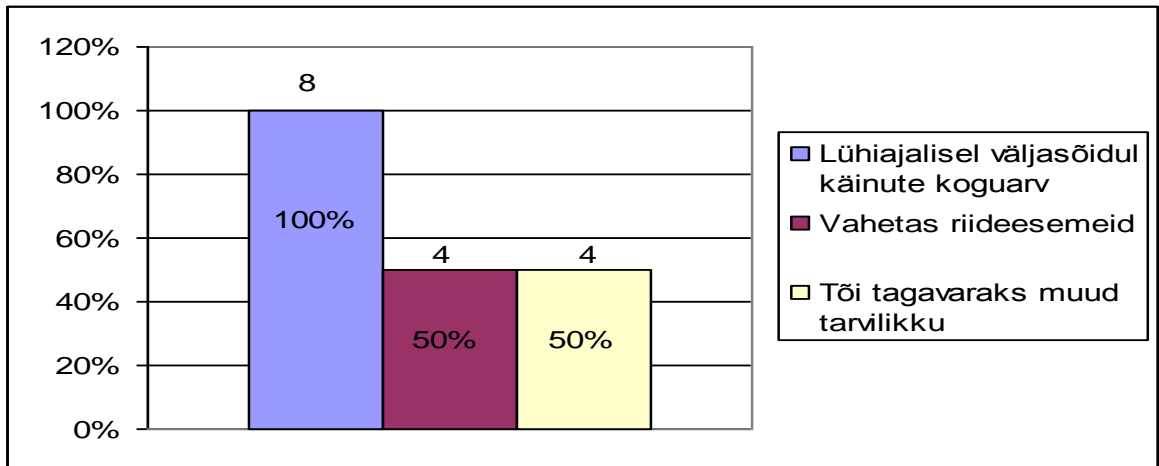
34 küsitletust vaid 8 ehk 23,5% olid käinud lühiajalisel väljasõidul.

Väljasõidu ajal kontrolliti neist 6 kinnipeetavat ehk 75%, mis on siiski autori kogemusest kõrgem protsent.

Küsimuse kohta lühiajaliselt väljasõidult kaasatoodu kohta vastas vaid üks kinnipeetav, et ei toonud midagi kaasa. Ülejäänud kinnipeetavad täiendasid hügieenitarvete tagavara ja vahetasid riideesemete tagavara samaväärsete vastu ning üks kinnipeetav tõi ka muud vajalikku (marke, ümbrikke, toidupoolist).

Lõputöös vangistust reguleerivatest õigusaktidest on lühiajaliselt väljasõidult vaid Pärnu vangla kodukord lubanud väljasõidul viibides vahetada riideesemeid samaväärsete vastu. Kõige muu soetamine kaasatoomiseks pole aga seadusandlike aktide mõistes lubatud ja on rikkumisena käsitletav.

Küsitlustulemused näitavad järgmist: 50% lühiajalisel väljasõidul käinutest vahetas kulunud riideesemeid samaväärsete vastu ja täpselt samapalju ehk 50% tõi väljasõidult kaasa tagavaraks hügieenitarbeid ning muud tarvilikku nagu margid, ümbrikud ja ka toidupoolist.

Joonis 8. Lühiajalistel väljasõitudel viibinud kinnipeetavate poolt väljavahetatud riiete ja muu tarviliku osakaal (autori koostatud)

KOKKUVÕTE

Autor, analüüsinud kinnipeetavate vanglavälise suhtlemise õiguslikku regulatsiooni, leidnud ja kõrvutanud igapäevapraktikas esinevaid kitsaskohti ning viinud läbi küsitluse ja analüüsinud saadud tulemusi, jõudis järeldusele, et leiab kinnitust töö alguses püstitatud hüpotees. Esmapilgul võib küll tunduda, et kõik toimib seadustega kooskõlas, aga küsitlustulemused kinnitavad valdavalt fakti, et kinnipeetavatel on võimalusi korraldada asju nii, nagu see neile meeldib ning nii nagu see on aastaid toimunud. Autor on küll veendumusel, et aastatega käesolevas töös uuritud võimaluste kasutamine väheneb või sureb sootuks välja, seda eelkõige uut tüüpi vanglate ehitamisega, kus on raskendatud kogemuste edasiandmine ja noor pealekasvav põlvkond ei ole ka paljudest vanadest traditsioonidest enam lihtsalt huvitatud. Arengukava järgi võtab see veel aastaid ning tänane vanglaametnik ei tohiks ainult sellele lootma jääda. Mõningatel juhtudel, nagu seda on kinnipeetavate kirjavahetus, toob ebaseaduslik markide korduvkasutamine kaasa ka postifirmale majanduslikku kahju, millele vanglasüsteem ei tohiks reageerimata jätta. Teisalt muidugi on ajaga muutumas vangistuse täideviimise põhimõtted. 2007.aasta algusest kehtima hakanud uus Vangistuseseadus ja Vangla Sisekorraeskiri näeb küll kinnipeetavatele ette nii mõningatelegi küsimuste lähenemise uuest vaatevinklist, aga vanglavälise suhtlemist puudutavad sätted ei ole põhimõttelisi übermuudatusi läbi teinud. Tänapäevaks on aga õiguskantsleri ettekirjutusel kinnipeetavatele lubatud telefonikõned vastuvõtja arvelt, seaduste tõlgendamise abil on teisiti hakatud ka mõistma kinnipeetavatele saadetavate kirja sisu, kus lisatud mark ja ümbrik ei ole enam keelatu. Autor, kui vanglatöötaja eelistaks kõiki ümbervaadatud põhimõtteid lugeda ka vangistust reguleerivatest õigusaktidest must-valgelt, mitte aga ridade vahelt.

Autor püstitas oma tööle eesmärgi:

- välja selgitada, kas ja kui suures ulatuses kinnipeetavad hiilivad mööda vanglaväliseks suhtlemiseks kehtestatud reeglitest.

Läbiviidud küsitlus ja selle analüüs andsid selge vastuse, kui suures ulatuses ja kas üldse hiilitakse mööda kehtestatud reeglitest.

Kinnipeetavate kirjavahetuse kohta väärrib kindlasti äramärkimist asjaolu, et 47,1% juhtudest ei ole markide ümbrike soetamise viis seaduslik, mis on kindlasti suur osakaal. 11,8% juhtudest, kui see soetatakse saadetuna kirjas on autori arvatust väiksem protsent.

Lubamatult suur on ka markide korduskasutamise osakaal, sest 14,7% kinnipeetavatest teeb seda enamusel kordadest ning 26,5% on seda teinud ja teeb vahel. Lihtsa matemaatilise tehtega saab välja arvutada kahju, mida kannab postifirma. Autori poolt pakutud postitempel margi asemel oleks kindlasti üks võimalikest lahendustest probleemile.

Uurimustulemus kinnipeetavate telefonikaardi soetamisviisi kohta näitab oodatust kõrgemat protsenti (67,6%) selles osas, mis puudutab ise endale kaarte ostvaid kinnipeetavaid. 20,6% kinnipeetavaist kasutab aga siiski kellegi teise kaarti ja 17,6% laseb kaaskinnipeetaval selle endale osta, mis siiski on ka kõrge osakaal ja mitte hea näitaja. Kõneaja ostmise läbi oma isikuarve ja otse raamatupidamisest oleks lahendus nimetatud kitsaskohale, siinjuures kannatavad muidugi need kellel üldse isikuarvel raha pole. Võimalik osalinegi lahendus sellele muidugi oleks kõnede lubamine vastaja arvelt. Positiivne on küsitlustulemustest lähtuvalt fakt, et kes helistada tahab ja selleks vahendeid on siis piiranguid selleks kõneaja pikkuses ei tehta.

Pikaajalisel kokkusaamisel riiete, hügieenitarvete jm vajaliku vahetamine on lubamatult kõrge (76,9%). Vangistust reguleerivatest seadusandlikest aktidest tulenevalt ei ole kinnipeetavatele pakid lubatud ning pikaajaline kokkusaamine ei tohi saada ka kohaks, kus seda võimaldataks. Kitsendada tuleks kinnipeetaval pikaajalisele kokkusaamisele kaasavõetavate asjade loetelu ja keelatu soetamise võimalused leiaksid lahenduse. Autor näeb head lahendust kokkusaamisruumidesse vangla poolt pandavatesse hügieenitarvetesse (nagu see on hotellides), sest tubade eest on kalkulatsioonide alusel tasu välja arvestatud ja seep - šampoon ei tõstaks tasu märkimisväärselt.

Lühiajaliste väljasõitude ja sealt kaasatoodavate asjade osas ei ole asi katastroofiline, kuigi pooled käinutest vahetas ja tõi kaasa muud tarvilikku. Vanglate kodukorrad peaksid ehk antud küsimuse ka selgemalt lahti kirjutama (nt Pärnu vangla kodukorrad tulenevalt lubatud kulunud riideesemete vahetamine samaväärsete vastu) ja asi saaks parema ülevaate, kindlasti parandaks olukorda kõikides eelpool käsitletud küsimustes ka vanglate ühtne praktika.

Tänases vanglas, kus põhirõhk on suunatud kinnipeetavate resotsialiseerumisele ja kiirele ning võimalikult vähem valutule tagasipöördumisele ühiskonda, mõistab autor suurepäraselt, et kõiki vahendeid ja võimalusi suhtlusvahendite soetamiseks ei tuleks blokeerida või sootuks keelata, eesmärgiks peab ta siinkohal põhimõtet, et kõik kanalid ja moodused peavad olema kontrollitavad ja toimuma vangla vahendusel.

Autor leiab, et püstitatud hüpotees leidis lõputöö käigus kinnituse.

Tänases Eesti vanglas on kinnipeetavate igas vanglavälise suhtlemise kategoorias komponent, mis on vangistust reguleerivate seadusandlike aktide mõistes hälbes. Kirjavahetus toimub, aga mark on pestud, helistatakse, aga kaart pole kinnipeetava oma jne.

Käesoleva lõputöö käigus läbi viidud uuring annab ülevaate ja osutab kitsaskohtadele kinnipeetavate vanglavälises suhtlemises ning peaks olema signaal järeltuste tegemiseks.

Autori seisukoht on, et käesolevas töös viidatud kitsaskohad võiksid olla aluseks täiendavatele uurimustele ja muudatustele käsitletud valdkondades, ühtse praktika juurutamiseks kõikides vanglates. Käsitletud küsimustest ja nende lahendustest on kasu uute vanglate käivitamisel Jõhvis ja peagi Tallinnas, vältimaks juurdunud ebaseaduslike võimaluste edasikandumist. Vanglaametnike koolitusel, nii kutseõppe kui ka kõrghariduse faasis, peaks kindlasti õpetatama ära tundma ja läbi nägema keelatud võimalusi mitte ainult vanglavälisel suhtlemisel vaid kõikides kinnipeetavate igapäevaelu puudutavates valdkondades.

РЕЗЮМЕ

Организация внешнего общения заключенных.

Дипломная работа составлена на эстонском языке и резюме переведено на русский язык. Объем работы составляет 47 страниц, которые вмещают в себя 4 главы.

В I. Главе производится анализ правовой регуляции внешнего общения заключенных.

II. Глава рассматривает правовую практику внешнего общения заключенных, ее соответствия пенитенциарным правовым актом, а также практические проблемы основанные на опыте коррекционной работы автора.

III. Глава сосредоточена на описании с исследовательской работы.

В IV. Главе производится представление и анализ полученных в ходе исследовательской работы данных. Для наиболее лучшего восприятия данных автором составлено 8 диаграмм.

Данная дипломная работа принадлежит к области пенитенциарного права и тактике коррекционной работы, в ней использованы следующие термины и понятия: заключенный, исполнение наказания, внешнее общение заключенных, переписка заключенных, мытье марок, телефонные разговоры заключенных, краткосрочные свидания, долгосрочные свидания, кратковременный выезд заключенных.

Дипломная работа основывается на прежнем опыте коррекционной работы ее автора, в работе использованы 6 дополнительных источников, которые имеют соответствующие ссылки.

Автор составил следующую гипотезу дипломной работы: при внешнем общении зачастую нарушаются законодательные акты со стороны заключенных, а также заключенные используют в собственных целях неодинаковость системы надзора данной области в разных местах лишения свободы.

Целью исследовательской работы было дать обзрение, как и насколько заключенные нарушают установленные законом принципы и правила внешнего общения.

Методом исследовательской работы было задействовано количественное исследование, а также для достижения цели автором был составлен структурированный анкетный опрос.

В ходе анонимного опроса было опрошено 26 случайных заключенных Таллиннской тюрьмы и 8 условно-досрочно освобожденных клиентов отдела криминального надзора Пярнуского уездного суда.

Результаты исследовательской работы показали, что во всех категориях внешнего общения заключенных существует отклонения от допустимой нормы. Таким образом, проведенный автором опрос подтверждает ранее построенную гипотезу.

Результаты данного исследования могли бы служить основой для проведения дополнительных исследований и введение изменений в данной области исполнения наказания, а также при запуске в действие новых тюрем в Йыхви и Таллинне и при обучении тюремных служащих на этапе профессионального и высшего прикладного курса обучения. Будущих тюремных служащих следует обучать, не только узнавать, но и предвидеть запрещенные возможности в области внешнего общения заключенных, а также и в других областях исполнения наказания касающихся повседневной жизни заключенных.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Kirjandusteosed

Sootak, J; Pikamäe, P. 2001. Kriminaaltäitevõigus. Tallinn: Ilo

2. Õigusaktid

Eesti Vabariigi Põhiseadus. 28. 06. 1992 RT 1992, 26, 349, RT I 2003, 64, 429;

Vangistusseadus. 14. 06. 2000. a.- RT I 2000, 58, 376, RT I 2006, 63, 466;

Justiitsministri määrus nr 72 „Vangla Sisekorraeeskiri” 30.11.2000.a.- RTL 2000, 134, 2139, RTL 2007, 13, 192;

Pärnu Vangla Kodukord. 28.10.2004.a Pärnu Vangla direktori käskkiri nr 75 (avaldamata)

Tallinna Vangla Kodukord. 05.07.2005.a Tallinna Vangla direktori käskkiri nr 28 (avaldamata)

- a) ostan ise kauplusest
- b) ostab kaaskinnipeetav, kelle arvelt ei peeta kinni protsente
- c) ei olegi omal telefonikaardi, saan vajadusel kasutada kellegi teise oma

10) Kui lähete helistama, kas keegi kontrollib Teie telefonikaardi päritolu ?

- a) piisab, kui mul on telefonikaart ette näidata
- b) on sisse viidud žurnaal, kus on registreeritud minu poolt kauplusest ostetud telefonikaart
- c) avaldan helistamiseks soovi ja lihtsalt helistan

11) Kas taksofonile on võimalik tagasi helistada ?

- a) jah
- b) ei

12) Olete Te vanglas kasutanud VOICENET`i kõneaega ?

- a) jah
- b) ei

13) Kui tihti on võimalik taksofoni kasutada ?

- a) vajadusel iga päev
- b) kord nädalas
- c)

14) Kui kui kaua lubatakse telefoni teel suhelda ?

- a) kuni 15 minutit
- b) kuni pool tundi
- c) aeg ei ole piiratud

15) Olete Te käinud pikaajalisel kokkusaamisel ?

- a) jah
- b) ei

16) Olete Te pikaajalisel kokkusaamisel vahetanud kulunud riidesemeid ja otsasaanud hügienitarbeid ?

- a) jah
- b) ei

17) Kas Te olete peale pikaajalist kokkusaamist seal ülejäänud toiduaineid saanud kambrisse-tubadesse kaasa tuua ?

- a) jah
- b) ei

18) Kas pikaajaliselt kokkusaamiselt tulles kontrollitakse Teiega kaasasolnud asju ?

- a) jah, juba pikaajalisele minnes koostatakse nimekiri, kontrollitakse ka pikaajaliselt tulles

- b) enne pikaajalisele minekut koostan ise nimekirja, mida alati ei kontrollita ka tagasitulles
- c) kontrollitakse küll, aga alati on võimalik midagi kaasa tuua nii, et midagi ei märgata

19) Olete Te käinud lühiajalisel väljasõidul ?

- a) jah
- b) ei

20) Kas väljasõidul olles vangla või politsei kontrollis Teid ?

- a) jah
- b) ei

21) Kas Te väljasõidult tulles tõite endaga midagi kaasa ?

- a) tagavaraks hügieenitarbeid
- b) korralikke riideid, jalanõusid
- c) vahetasite riideesemeid samaväärsete vastu
- d) muud vajalikku (marke, ümbrikke, toidupoolist)